

Ur: Min skattkammare - I myternas värld

Theseus och Minotauros

Folket i Aten glömde aldrig hur Theseus befriade dem från Minotauros.

Minotauros var en förfärlig varelse med tjurhuvud och människokropp. Grym och glupsk levde han instängd i en labyrint på ön Kreta.

Vart nionde år måste atenarna offra sju pojkar och sju flickor åt honom. Det hade de varit tvungna till ända sedan de förlorade slaget mot Kretas kung Minos.

När Theseus kom till Aten hade det gått nio år sedan senast och det var just dags att sända dit nästa skeppslast med offer till Minotauros. Theseus erbjöd sig genast att följa med som en av de sju ynglingarna.

Hans far, kung Aigeus i Aten, förbjöd honom att resa, men Theseus stod på sig. Han ville absolut döda Minotauros, och till sist måste den gamla kungen ge med sig.

Theseus gick ombord och skeppet lade ut. De svarta seglen fylldes med vind.

- Jag kommer tillbaka, far! Ropade Theseus. För vita segel!

Överlevde han skulle han återvända för vita segel. Det hade han lovat sin gamle far, som ville kunna se redan på långt håll om sonen levde eller ej.

Så stack skeppet ut på sin hemska färd. På Kreta väntade kung Minos och där fanns också hans dotter Ariadne. Hon förlorade sitt hjärta till Theseus så fort han steg i land. Och hon beslöt sig genast för att rädda honom.

hastigt letade hon rätt på ett trådnystan och just som Theseus och hans kamrater tvingades in genom labyrintens port, stack hon till honom nystanet.

- Knyt fast ena änden av tråden i någots fort du kommer in! Viskade hon.

Så gick porten igen. Theseus gjorde som Ariadne hade sagt. Och med han trevade sig fram i mörkret tillsammans med de andra släppte han ut tråd från nystanet.

Minotauros våldsamma fnysningar hördes redan, och hans unkna andedräkt kom i heta pustar. Alla anade, utan att se, hur han sänkte sitt tunga huvud till anfall. Nu gällde det strax livet.

Men Theseus stod stadigt med svärdet och de förfärlige Minotauros rände raka vägen mot döden.

Och sedan var det bara att linda upp ariadnetråden igen. Snart var de tillbaka ute i solskenet och sprang ner till sitt skepp och satte kurs mot Aten med Ariadne ombord.

När kvällen kom var de så trötta att de gick iland på ön Naxos för att vila och där föll allihop i sömn och Ariadne sov djupare än någon.

När hon vaknade nästa morgon låg stranden öde och skeppet syntes långt ute till havs. Ariadne, hon grät och grät ända till guden Dionysos fick syn på henne och kom och friade. Sedan levde hon lycklig på Olympen istället.

Theseus däremot, hade inte en tanke på Ariadne. Han ville bara hem, och i ivern tänkte han inte på seglen heller. Han glömde alldeles bort att byta till de vita. För svällande svarta segel styrde han mot hemmahamnen.

Uppe på kustens högsta klippa stod den gamle kungen och spanade. När han fick se seglens hemska färg kastade han sig ner i havet och drunknade. (Sedan dess kallas det Egeiska havet.) Theseus steg i land och all hans glädje förbyttes i sorg.

Sedan blev han vald till kung och med tiden skingrade sysslorna sorgen. Han blev en mycket god kung och dessutom atenarnas stora hjälte.

Iduns äpplen

En gång när Oden och Loke var på utfärd tog maten slut för dem. De gick genom ödemarkerna uppe i fjällen och blev allt hungrigare.

Till sist började det ändå slutta utför och snart var de nere i en dal där en flock oxar gick och betade. De slog ihjäl en av dem, grävde en kokgrop och la ner oxen i den tillsammans med kokheta stenar. Sedan täckte de över gropen.

När det hade gått en stund såg de efter om oxköttet kanske var färdigt, men det var det inte. Det var fortfarande alldeles rått.

De väntade lite till och tittade efter igen, men köttet var lika okokt som förut. Det var egendomligt, sa de till varandra och undrade hur det kunde komma sig.

Då hördes en röst uppifrån.

- Det är jag som gjort att köttet inte är färdigt.

När de tittade upp fick de se en storvuxen örn sitta uppe i en ek.

- Men om ni låter mig få smaka också, så kommer det att bli kokt, sa örnen.

Det gick asarna med på och örnen flög ner på marken. Nu var oxköttet klart och fågeln började förse sig, och han tog inte för sig måttligt. Han snodde åt sig båda låren och båda bogarna och Loke blev så arg att han smällde till örnskrället med en stång. Örnen for upp och Loke följde med, för stången hade fastnat i fågelstjärten, och Loke hann inte släppa taget. Sedan flög örnen så lågt att Loke slog fötterna i block och stenar och träd.

- Fred! Skrek han till örnen.

- Aldrig! Ropade den tillbaka. Om du inte svär på att ge mig Idun och hennes äpplen!

- Jag svär! Tjöt Loke, som begrep att hann hade fått med jätten Tjatse att göra. När han var tillbaka i Asgård igen gick han raka vägen till Idun och sa att han hade sett några ovanliga äpplen i skogen utanför.

- Ta med din äpplen så kan vi jämföra dem, sa Loke.

- Javisst! Sa Idun och följde med. Men så fort de kom utanför murendök örnen Tjatse ner från himlen och satte klorna i Idun och försvann iväg med henne.

Asarna blev förfärade när de upptäckte att Idun var borta. Utan hennes äpplen kunde de inte hålla sig unga längre. Håret började gråna på dem och huden blev allt rynkigare.

Upprörda frågade de vem som hade sett Idun senast och snart stod det klart att ingen hade sett henne sedan hon gick ut genom grinden med Loke.

- Loke! Som vanligt! Utbrast de.

Rasande tog de Loke till fånga och sa att han var dödens om han inte skaffade fram Idun och äpplena snarast.

Loke blev livrädd.

- låna mig Frejas falkhamn, så hämtar jag henne genast! Sa han.

Sedan flög han till Tjatses gård och där hittade han Idun ensam och förvandlade henne till en nöt. Men just som han skulle lyfta med nöten i klorna kom Tjatse hem och jagade efter så att vingarna ven.

Asarna såg dem komma och sprang till muren med hyvelspån i händerna. Så fort falken var framme tände de eld på spånen, och örnen flög rakt in i flammorna och tog eld. Tjatse störtade till marken och blev raskt ihjälslagen.

Sedan tog asarna var sin äppeltugga och blev unga och granna igen.

Yggdrasil

Mitt i världen växte asken Yggdrasil. Grenarna sträckte sig över hela jorden och rötterna räckte långt bort i fjärran.

Högt uppe i toppen av trädet bodde en örn och i örnens panna höll en hök till. Längst ner låg draken Nidhögg och gnagde på en rot och retade sig på fågeln där uppe. Örnen i sin tur var lika förargad på draken där nere.

Vid jordens yttersta rand låg havet och gungade, och nere i havsdjupet dåsade den vedervärdige Midgårdssormen, som i sin väldiga längd nådde runt hela världen.

Närmast havet bredde Utgårds kala fjällvidder ut sig, och där i bergen och branterna hade jättarna sina hem.

Djupa, mörka skogar skilde Utgård från människornas Midgård. Deras gårdar låg spridda bland åkrar och ängar, och solen lyste som oftast.

I världens mitt, på den fagra och vida slätten i Asgård Bode gudarna i sina hus och hallar.

Överallt kom natt körande med Rimfaxe om kvällen och ljuset försvann från världen. Alla, gudar, som människor, som jättar stängde sin dörr mot natten.

Frej

Utan Frej hade vare sig växter eller djur funnits. Han såg till att fröna grodde i jorden och att kalvarna föddes. Och att regnet föll när det borde och att solen kom fram ur molnen igen, när så behövdes.

Frej hade ett par märkliga ägodelar. Först och främst var det hans gullborstiga galt som han red på eller spände för vagnen. Sedan ägde han det utomordentliga skeppet Skidbladner, som alltid seglade i medvind vart man än skulle. När man var framme vek man ihop skeppet som om det vore av tyg och stoppade ner det i en påse.

Freja

Frejs syster hette Freja och hon var svag för kärlek och tyckte om alla som var förälskade. När hon skulle ut och resa tog hon sina katter och körde. Odd hette hennes man, och mer finns inte att säga om honom.

Njord var far till Frej och Freja och han var både lycklig och rik och brukade hjälpa handelsmännen. Nord och Frej och Freja hörde egentligen till en annan gudasläkts, vanerna, men de hade bott så länge hos asarna att de räkandes dit.